

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

16.06.2022. Nr. 1.7-2/580
Uz 16.05.2022 Nr. 2022/34

SIA “CSE COE”

Informācijai:
Siguldas novada pašvaldībai

Par SIA “Norma K”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi SIA “CSE COE” (turpmāk – Izvērtējuma sagatavotājs) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) par Siguldas novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) līdzdalību kapitālsabiedrībā SIA “Norma K”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka ir veikts VPIL 88. panta otrajā daļā paredzētais rīcības juridiskais un ekonomiskais izvērtējums, kā arī viedokli ir sniegušas biedrība “Latvijas siltumuzņēmumu asociācija” (turpmāk – LSA), biedrības “Latvijas ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociācija” (turpmāk – LŪKUA), “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK), “Latvijas Pašvaldību savienība” (turpmāk – LPS) un Biedrība “LATVIJAS NAMU PĀRVALDĪTĀJU UN APSAIMNIEKOTĀJU ASOCIĀCIJA” (turpmāk – LNPA), KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

LSA cita starpā norādījusi, ka SIA “Norma K” darbojas nozarē (siltumapgāde), kam infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi ar ilgu atmaksāšanās laiku, kā arī ar Eiropas Savienības fondu līdzekļiem finansētajiem projektiem, nedrīkst mainīt īpašnieku vai arī attiecīgā infrastruktūra nedrīkst tikt iznomāta.

LŪKUA cita starpā norādījusi, ka tās rīcībā nav informācijas par citiem tirgus dalībniekiem, kuru kapacitāte būtu pietiekama ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai atbilstoši normatīvo tiesību aktu prasībām Pašvaldības teritorijas apdzīvotajās vietās, kā arī nav iespējams izvērtēt alternatīvas tirgus iespējas tiešā veidā – lai gan tiesiskais regulējums

ne aizliedz tirgū ienākt arī citiem ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējiem, vienlaikus alternatīvas infrastruktūras izbūve visticamāk nav samērīga ar tirgus pieprasījumu. Balstoties uz LŪKUA biedru pieredzi un līdzšinējo sadarbību ar Latvijas pašvaldībām, ilgtspējīga ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšana visas pašvaldības (novada) robežās visveiksmīgāk ir īstenojama, reorganizējot esošos ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējus, tos apvienojot vienā lielā pakalpojumu sniedzējā. Ievērojot iepriekš minēto, LŪKUA rekomendējusi Pašvaldībai izskatīt iespējas apvienot/reorganizēt novadā esošos uzņēmumus, kas sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus.

LTRK norādījusi, ka detalizētāku viedokli par SIA "Norma K" nesniegs, taču aicina pārskatīt sniegtos pakalpojumus un pēc iespējas vairāk kapitālsabiedrību darbības nodrošināšanā iesaistīt privāto sektoru.

Savukārt LPS norādījusi, ka pašvaldībām ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums rūpēties par to, lai konkrētās teritorijas ikvienam iedzīvotājam būtu pieejami nepieciešamie pakalpojumi. Pakalpojumu nodrošināšanas veida un formas izvēle ir katras pašvaldības domes kompetence.

LNPA norādījusi, ka Latvijas normatīvie akti paredz dzīvokļu īpašnieku pienākumu un tiesības gan pārņemt māju kopīpašuma pārvaldīšanu no pašvaldības, gan brīvi izvēlēties kopīpašuma pārvaldīšanas pakalpojuma sniedzēju. Kā arī, ņemot vērā faktu, ka Pašvaldības teritorijā namu pārvaldīšanas pakalpojumus sniedz arī citi komersanti, SIA "Norma K" darbība no tirgus viedokļa neietekmē namu pārvaldīšanas pakalpojuma brīvas konkurences apstākļus. LNPA ieskatā, apstāklim, ka Pašvaldība ir kapitālsabiedrības īpašnieks, namu pārvaldīšanas tirgū nav nozīmes, ja Pašvaldības pārstāvēts uzņēmums strādā brīva tirgus apstākļos, kur pieprasījumu pēc uzņēmuma sniegtā pakalpojuma nosaka daudzdzīvokļu namu dzīvokļu īpašnieki nevis Pašvaldība.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā norādīto informāciju 100 % SIA "Norma K" kapitāldaļu pieder Siguldas novada pašvaldībai.¹

Izvērtējumā norādīts, ka SIA "Norma K" faktiski nodarbojas ar šādiem komercdarbības veidiem:

- 1) tvaika piegāde (35.3 NACE 2.red.);
- 2) ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (36.00 NACE 2.red.);
- 3) notekūdeņu savākšana un attīrīšana (37.00 NACE 2.red.);
- 4) ceļu būvniecība (42.11 NACE 2.red.);
- 5) nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata (68.32 NACE 2.red.);
- 6) uzkopšanas darbības (81.2 NACE 2.red.);
- 7) ainavu veidošanas un uzturēšanas darbības (81.30 NACE 2.red.).

Vienlaikus norādīts, ka SIA "Norma K" statūtos ir uzskaitīti 34 darbības veidi, Izvērtējuma sagatavotājs rekomendē Pašvaldībai veikt attiecīgas izmaiņas statūtos, iekļaujot statūtos tikai tos darbības veidus, kurus SIA "Norma K" veic.

KP atbalsta SIA "Norma K" statūtu pārskatīšanu un precizēšanu atbilstoši faktiskajai kapitālsabiedrības darbībai.

SIA "Norma K" ieņēmumu īpatsvars no pamatdarbības 2020. gadā pa darbības veidiem bija: siltumenerģijas ražošana, pārvade un sadale – 47,8 %, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi – 12,4 %, teritorijas uzturēšana un labiekārtošana – 15,8 %, ceļu, ielu un laukumu uzturēšana – 14,5 %, namu pārvaldīšana un apsaimniekošana – 4,8 %, elektrodienests – 3,9 %, Pašvaldības dzīvokļu izīrēšana – 0,7 %, citi pakalpojumi - 0,1 %.

¹ Pieejams: <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40003312216>

Siltumenerģijas ražošana, pārvade un sadale

SIA "Norma K" nodrošina pilnu siltumenerģijas ražošanas, pārvades un sadales funkciju Mālpils pagasta teritorijā, pamatojoties uz 10.07.2015. deleģēšanas līgumu, kura termiņš ir 10 gadi (SIA "Norma K" centralizēto siltumapgādi nodrošina 30 daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, 6 novada domes iestādēm un 12 komerciestādēm). SIA "Norma K" bilanci ir visa nepieciešamā siltumenerģijas ražošanas un pārvades infrastruktūra (maģistrālās siltumtrases), tostarp šķeldas katlu māja.

Tā kā SIA "Norma K" pakalpojumu sniegšanai ir nepieciešama izbūvēta infrastruktūra, šo pakalpojumu tirgus ir ierobežots noteiktā ģeogrāfiskā teritorijā, kurā ir nodrošināta infrastruktūra.

Siltumapgādes pakalpojums sastāv no vairākām komponentēm, kas ietver siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali. Līdz ar to secināts, ka, lai patērētājs saņemtu siltumapgādes pakalpojumu, pakalpojuma sniedzējam jānodrošina visu minēto komponentu mijiedarbība. Tirgū ir novērojama privāto komersantu interese par atsevišķām pakalpojuma komponentēm – siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, bet pārsvarā nav intereses par siltumenerģijas pārvadi un sadali.

SIA "Norma K" darbība siltumapgādes pakalpojumu nodrošināšanā negatīvi neietekmē siltumenerģijas ražošanas nozares jomas, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem.

Līdz ar to secināts, ka SIA "Norma K" pamatdarbība siltumapgādes jomā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punkta nosacījumiem. Vienlaikus var konstatēt, ka Pašvaldības administratīvajā teritorijā siltumapgādes pakalpojumus sniedz vairākas kapitālsabiedrības (katra savā ģeogrāfiskajā teritorijā), tāpēc, lai mazinātu pakalpojumu sniedzēju un to resursu fragmentāciju, Izvērtējuma sagatavotājs rekomendē apvienot siltumapgādes pakalpojumu Pašvaldības teritorijā sniedzējus vienā kapitālsabiedrībā, tādējādi nodrošinot resursu efektīvu pārvaldību un izmantošanu.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības pakalpojumiem KP norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 51. panta pirmo daļu pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina energoefektivitāti un konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū². Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, KP secina, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama un nebūtu lietderīga. Līdz ar to, KP atzīst, ka SIA "Norma K" sniegtie pamatpakalpojumi – siltumenerģijas pārvade un sadale – var tikt atzīti par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu šo pakalpojumu sniegšanas tirgū potenciāli ir iespējama konkurence, tādējādi, ja šo pakalpojumu sniegšanas tirgū darbojas arī citi, t.sk. privātie tirgus dalībnieki, SIA "Norma K" atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49. pantam jānodrošina iespējas arī citiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju.

Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi

SIA "Norma K" ar Mālpils novada domi ir noslēgts 11.12.2018. Līgums par ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu (līgums ir spēkā līdz 01.01.2029.), kas nosaka, ka

² Enerģētikas likums, sk. <https://likumi.lv/ta/id/49833-energetikas-likums>

pašvaldība piešķir SIA "Norma K" ekskluzīvas tiesības sniegt ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus visā Mālpils novada administratīvajā teritorijā. SIA "Norma K" nodrošina centralizētos ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus Mālpilī, Sidgundas un Upmalu ciemā (2772 klienti).

Ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamā infrastruktūra ir SIA "Norma K" bilancē. Kā izņēmums ir artēziskā aka, ūdenstornis un cauruļvadi Upmalu ciemā, kas pieder zemnieku saimniecībai "Rīti". SIA "Norma K" nomā šo infrastruktūru centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu nodrošināšanai Upmalu ciema iedzīvotājiem.

Centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tirgū ir konstatējamas tirgus nepilnības, jo konkrētā administratīvajā teritorijā pastāv pieprasījums pēc ūdenssaimniecības pakalpojumiem, bet tajā nav citu komersantu, kuri varētu nodrošināt šo pieprasījumu, izņemot SIA "Norma K". Ir izveidojies dabiskais monopola stāvoklis.

Līdz ar to secināts, ka SIA "Norma K" pamatdarbība ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

Vienlaikus var konstatēt, ka Siguldas novada administratīvajā teritorijā ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz vairākas kapitālsabiedrības (katra savā ģeogrāfiskajā teritorijā), tāpēc, lai mazinātu pakalpojumu sniedzēju un to resursu fragmentāciju, Izvērtējuma sagatavotājs rekomendē apvienot ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējus Pašvaldības teritorijā vienā kapitālsabiedrībā, tādējādi nodrošinot resursu efektīvu pārvaldību un izmantošanu.

Tāpat norādīts, ka SIA "Norma K" ar ūdenssaimniecības pakalpojumiem saistītos pakalpojumus, t.sk. remontdarbus, sniedz nelielā apjomā, tāpēc SIA "Norma K" darbība negatīvi neietekmē ūdenssaimniecības nozares jomas, kurās pastāv privāto komersantu piedāvājums, kā arī nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem komersantiem.

KP atzīst, ka SIA "Norma K" sniegtie pamatpakalpojumi ūdenssaimniecības jomā (ūdensapgāde un kanalizācija) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka tā veic Pašvaldības autonomo funkciju, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus Pašvaldības administratīvajā teritorijā (Mālpilī, Sidgundas un Upmalu ciemā). Kā arī tā pārvaldītā ūdenssaimniecības infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, jo tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti Eiropas Savienības finanšu instrumentu līdzekļi.

Teritorijas uzturēšana un labiekārtošana

SIA "Norma K" veic Pašvaldības teritorijas ikdienas uzturēšanas darbus Mālpils pagasta teritorijā – Mālpilī, Sidgundas un Upmalu ciemos, pamatojoties uz SIA "Norma K" ar Mālpils novada domi 03.02.2014. noslēgto līgumu. Minētā līguma noslēgšanas pamatā nav veikta iepirkumu procedūra. Teritorijas uzturēšana un labiekārtošanas pakalpojumi ietver sētnieka pakalpojumus, krūmu, dzīvžogu griešanas un zāģēšanas, zāles un zāliena pļaušanu u.c. labiekārtošanas darbības.

Izvērtējuma veicējs secina, ka kaut arī šo pakalpojumu saņemšanai Mālpils pagastā nav veikta iepirkuma procedūra, ņemot vērā citu pašvaldību īstenoto iepirkuma procedūru rezultātus, teritorijas uzkopšanas pakalpojumu tirgū nav konstatējamas tirgus nepilnības un pastāv privāto komersantu piedāvājumi³.

Līdz ar to secināts, ka Pašvaldība, neapzinot un neizvērtējot citus piedāvājumus, kurus izsaka privāti komersanti, rada negatīvu ietekmi uz citiem tirgus dalībniekiem un konkurences procesu kopumā, tostarp, citos tirgos, jo privātajiem komersantiem nav iespējams attīstīt savus pakalpojumus apjoma un efektivitātes ziņā. Izvērtējot konkurences neitralitāti, secināts, ka

³ Sk., piemēram, Inčukalna novada pašvaldības iepirkums Nr. IND 2020/2, <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/32685>

Pašvaldība, neveicot iepirkuma procedūru, ir nodrošinājusi priekšrocības kādam konkrētam tirgus dalībniekam – pašvaldības kapitālsabiedrībai SIA “Norma K”.

Izvērtējuma sagatavotājs secina, ka SIA “Norma K” sniegtie pakalpojumi teritorijas labiekārtošanas un uzkopšanas jomā, lai arī ir saistīti ar pašvaldības autonomo funkciju, neatbilst VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem. Tādēļ SIA “Norma K” darbība teritorijas uzkopšanas un labiekārtošanas tirgū būtu pakāpeniski izbeidzama, iepirkuma procedūras rezultātā nododot šo pakalpojumu sniegšanu privātajiem tirgus dalībniekiem.

KP atbalsta Izvērtējumā izdarīto secinājumu, ka teritorijas labiekārtošanas un uzturēšanas pakalpojumi nav atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem un šo pakalpojumu saņemšanai Pašvaldībai būtu jāorganizē publiskie iepirkumi, tādējādi veicinot konkurenci komersantu starpā un nodrošinot, ka iepirkumu rezultātā tiek saņemti izdevīgāki cenu piedāvājumi.

Ceļu, ielu un laukumu uzturēšana

SIA “Norma K” veic Mālpils pagasta ceļu, ielu un laukumu ikdienas uzturēšanas darbus (kopējais uzturamo ceļu garums ir 115 km, ielu garums – 25 km), pamatojoties uz ar Mālpils novada domi 02.03.2017. noslēgto līgumu (uz nenoteiktu laiku).

Izvērtējuma sagatavotājs secina, ka kaut arī šo pakalpojumu saņemšanai Mālpils pagastā nav veikta iepirkuma procedūra, ņemot vērā citu pašvaldību īstenoto iepirkuma procedūru rezultātus, ceļu, ielu un laukumu uzturēšanas pakalpojumu tirgū nav konstatējamas tirgus nepilnības un pastāv privāto komersantu piedāvājumi⁴.

Līdz ar to Izvērtējumā sagatavotājs secina, ka SIA “Norma K” darbība šajā tirgus segmentā neatbilst VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem. Tādēļ SIA “Norma K” darbība ceļu uzturēšanas pakalpojumu tirgū būtu pakāpeniski izbeidzama, iepirkuma procedūras rezultātā nododot šo pakalpojumu sniegšanu privātajiem tirgus dalībniekiem.

KP atbalsta Izvērtējumā izdarīto secinājumu, ka ceļu, ielu un laukumu uzturēšanas pakalpojumi nav atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem un šo pakalpojumu saņemšanai Pašvaldībai būtu jāorganizē publiskie iepirkumi, tādējādi veicinot konkurenci komersantu starpā un nodrošinot, ka iepirkumu rezultātā tiek saņemti izdevīgāki cenu piedāvājumi.

Namu pārvaldīšana un apsaimniekošana

SIA “Norma K” veic daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanu un apsaimniekošanu Mālpilī (16 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, 316 dzīvokļi), ņemot vērā vēsturiski izveidojošos situāciju. SIA “Norma K” ir pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pilnvarojuma līgums ar katru apsaimniekojamo dzīvojamo daudzdzīvokļu māju, atbilstoši mājas dzīvokļu īpašnieku kopsapulces lēmumam.

Tāpat Mālpils novada dome ar SIA “Norma K” 30.04.2019. ir noslēgusi līgumu par Pašvaldības dzīvojamā fonda apsaimniekošanu (37 Pašvaldības dzīvojamā fonda dzīvokļi), kas ir spēkā līdz 30.04.2024. Pašvaldības dzīvojamā fonda apsaimniekošana ietver gan namu pārvaldītāja un apsaimniekotāja funkcijas, gan dzīvokļa īpašnieka (Pašvaldības) funkcijas. Attiecībā uz pašvaldības pilnvarojumu SIA “Norma K” pārstāvēt Pašvaldību kā dzīvojamā fonda īpašnieku secināts, ka ieguvumi no šādām SIA “Norma K” darbībām ir Pašvaldībai, jo tai nav ikdienā jāadministrē un jāpārvalda Pašvaldības dzīvojamais fonds un nav nepieciešami resursi šīs funkcijas nodrošināšanai.

Komercedarbība namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas jomā notiek brīvā tirgus apstākļos, t.i., daudzdzīvokļu namu iedzīvotāji var brīvi izvēlēties, kuru namu pārvaldīšanas un

⁴ Sk., piemēram, Bauskas novada pašvaldības iepirkumu ID Nr. BNP 2022/12, <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/74308>

apsaimniekošanas jomā darbojošos uzņēmumu pilnvarot veikt nama apsaimniekošanu. Vienlaikus, lai uzņēmuma darbība būtu efektīva, konkrētajā apdzīvotajā teritorijā nepieciešamas vairākas apkalpojamās mājas. Tādēļ publisku personu kapitālsabiedrību piedāvāti namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumi ir būtiski vietās, kur nav citu šādu pakalpojumu sniedzēju piedāvājumu.

Izvērtējuma sagatavotājs norāda, ka var secināt, ka pašreiz namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas nozarē strādājošajiem privātajiem komersantiem ir ierobežota kapacitāte visaptverošu pakalpojumu nodrošināšanai. Šajā tirgū var konstatēt tirgus nepilnības, ja tiek analizētas apdzīvotas vietas – ciemi, kas neatrodas pilsētu tuvumā. Kaut arī nozarē darbojas privātie komersanti, taču atsevišķās vietās var būt apgrūtināta to pakalpojumu saņemšana, kas saistīta ar ekonomisko nepieejamību, nepietiekamu ģeogrāfisko pārklājumu u.tml. Pašvaldībām piederošo uzņēmumu pakāpeniska iziešana no namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas veicinās tirgus nepilnību novēršanu. Vērtējot pašreizējo situāciju namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas jomā, secināts, ka pašvaldības kapitālsabiedrības nevar uzreiz pārtraukt šādu pakalpojumu sniegšanu, tomēr veicama to sniegto pakalpojumu apjoma (apsaimniekojamo māju skaita) pakāpeniska samazināšana, nododot tās apsaimniekošanā privātajiem komersantiem. Vienlaikus Pašvaldība var apsvērt pašvaldības kapitālsabiedrības, kas sniedz apsaimniekošanas pakalpojumus, atsavināšanas iespējas.

Tāpat izvērtējumā norādīts, ka saskaņā ar SIA “Norma K” sniegto informāciju, Mālpilī ir novērojama privāto namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas komersantu interese sniegt pakalpojumus šajā administratīvajā teritorijā.

Izvērtējuma sagatavotājs secina, ka SIA “Norma K” darbība šajā tirgus segmentā neatbilst VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem. Tādēļ SIA “Norma K” darbība dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tirgū būtu pakāpeniski izbeidzama.

Attiecībā uz namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu, KP ieskatā, namu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšana ir pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja ir konstatējami VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie priekšnoteikumi (tirgus nepilnība) vai arī pakalpojumi tiek sniegti pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta septīto daļu, kas varētu tikt uzskatīts par izņēmuma gadījumu. Līdz ar to KP atbalsta izvērtējumā izdarīto secinājumu, ka pakalpojuma sniegšana būtu pakāpeniski izbeidzama (to turpinot sniegt līdz brīdim, kad dzīvojamo namu īpašnieku biedrības pieņems lēmumus par apsaimniekotāja maiņu). Tāpat KP atbalsta aktīvu Pašvaldības un SIA “Norma K” iesaisti, veicinot iedzīvotāju aktīvāku iesaisti lēmumu pieņemšanā par daudzdzīvokļu ēku apsaimniekotāju maiņu.

Attiecībā uz Pašvaldības dzīvojamā fonda pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanu KP norāda, ka arī šādu pakalpojumu saņemšanai Pašvaldībai būtu jāvērtē iespēja organizēt publiskos iepirkumus nevis deleģēt šāda pakalpojuma sniegšanu savai kapitālsabiedrībai.

Elektrodienests

SIA “Norma K”, pamatojoties uz 14.02.2017. noslēgto līgumu ar Mālpils novada domi, sniedz nepieciešamos elektriķa pakalpojumus Pašvaldībai un Pašvaldības iestādēm, t.sk. veic Pašvaldības publiskā apgaismojuma apsaimniekošanu Mālpilī.

Pakalpojums ietver – līguma slēgšanu ar VAS “Latvenergo” filiāli Centrālie elektriskie tīkli, patērētās elektroenerģijas uzskaiti, elektrodrošības uzraudzību un uzskaiti, elektroietaišu apkalpošanu, elektroietaišu remontu un profilaktiskās apkopes, pagaidu elektroietaišu ierīkošanu un noņemšanu, ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzētu teritoriju apgaismojuma profilaktisko apkalpošanu, citus pakalpojumus, kas saistīti ar elektroietaišu uzturēšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Pašvaldība un SIA “Norma K” 31.01.2022. ir noslēgušas Vienošanos Nr. SNP/2022/199 pie 14.02.2017. līguma, kas paredz, ka, lai nodrošinātu elektropakalpojumu nepārtrauktību Siguldas novada Mālpils pagastā esošajās pašvaldības iestādēs, līdz tiek izsludināts jauns iepirkums, puses vienojas pagarināt 14.02.2017. Līguma par elektropakalpojumu sniegšanu termiņu līdz 31.01.2023. vai jauna iepirkuma līguma par Siguldas novada pašvaldības administrācijas un iestāžu elektroierīču tehnisko apkalpošanu un remontdarbiem, un Siguldas novada pašvaldības ārējo elektrotīklu, ielu un laukumu apgaismojuma darbības nodrošināšanu noslēgšanai atkarībā, kurš no apstākļiem iestājas pirmais.

Izvērtējuma sagatavotājs norāda, ka, analizējot citu pašvaldību rīcību, var konstatēt, ka citas pašvaldības veic iepirkumus elektriķa pakalpojumu iegādei un tirgū ir privāto komersantu piedāvājumi⁵, līdz ar to tirgus nepilnības nav konstatējamas.

Ņemot vērā minēto, secināts, ka SIA “Norma K” darbība elektropakalpojumu tirgū neatbilst VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem un būtu izbeidzama, iepirkuma procedūras rezultātā nododot šo pakalpojumu sniegšanu privātajiem tirgus dalībniekiem.

KP ieskatā, Pašvaldībai būtu jāvērtē efektīvākais risinājums attiecīgā pakalpojuma saņemšanai, vērtējot iespēju šo pakalpojumu publiskā iepirkuma veidā nodot privātajiem komersantiem. Publiskā iepirkuma rīkošana ne tikai stimulē tirgus attīstību un veicina privāto tirgus dalībnieku ienākšanu un pastāvēšanu konkrētajā tirgū, bet arī ļauj iegūt saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu.

Papildus pakalpojumi

Ūdenssaimniecības pakalpojumu ietvaros SIA “Norma K” kā papildus pakalpojumu nelielā apjomā sniedz santehniķa pakalpojumus, tostarp, veic ūdensskaitītāju nomaiņu dzīvokļos, izmantojot santehniķa resursu, ja tas uz konkrēto brīdi nav noslogots pamatpakalpojuma nodrošināšanā.

Ar Mālpils novada domes 27.03.2019. saistošajiem noteikumiem Nr 7 “Par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību Mālpils novada pašvaldībā”, SIA “Norma K” ir uzdots nodrošināt decentralizēto kanalizācijas sistēmu (turpmāk – DKS) reģistra izveidošanu un uzturēšanu, kā arī asenizatoru reģistrāciju, informācijas par asenizatoriem publicēšanu un reģistra uzturēšanu.

SIA “Norma K” arī pati sniedz asenizācijas pakalpojumus iedzīvotājiem un juridiskām personām. Vienlaikus jānorāda, ka Pašvaldībā ir reģistrēti vismaz 7 asenizācijas pakalpojumu sniedzēji, t.sk. Pašvaldības kapitālsabiedrība SIA “Saltavots”⁶.

Tāpat Izvērtējumā norādīts, ka pēc iedzīvotāju pieprasījuma un atbilstoši SIA “Norma K” iespējām, nelielā apjomā iedzīvotājiem tiek sniegti dažādi pakalpojumi saistībā ar speciālās tehnikas izmantošanu, piemēram, pļavu pļaušana, dažādi rakšanas darbi u.c.

No SIA “Norma ” sniegtajiem santehniķa, asenizācijas pakalpojumiem un speciālās tehnikas izmantošanas pakalpojumiem, par ieguvējiem var uzskatīt pakalpojuma saņēmējus (iedzīvotājus, juridiskas personas), kam nepieciešamības gadījumā ir pieejami šādi pakalpojumi un tos nodrošina vietējais resurss (Mālpils pagasts), un pakalpojumu nepietiekamības vai nepieejamības gadījumā nav jāmeklē pakalpojumu sniedzējs ārpus Mālpils pagasta teritorijas. Tomēr šie pakalpojumi tiek sniegti brīvā tirgus apstākļos un katrā no tiem ir pieejami dažādi privāto komersantu, kā arī privātpersonu pakalpojumu piedāvājumi. Līdz ar to secināts, ka šo pakalpojumu nodrošināšanu definētajā tirgū var sasniegt citiem līdzekļiem, t.i., izmantojot privāto komersantu sniegtos pakalpojumus un netiek identificēti būtiski riski pakalpojumu

⁵ Sk., piemēram, Dienvidkurzemes novada pašvaldības iepirkums ID Nr. DKNP 2021/22 <https://www.eis.gov.lv/EKEIS/Supplier/Procurement/68067>

⁶ https://www.sigulda.lv/public/lat/noderigi/asenizacijas_pakalpojuma_sniedzaji_novada/

nodošanai privātajam sektoram, kuru iestāšanās gadījumā tie radītu lielāku zaudējumu patērētājam nekā publiskas personas darbības turpināšana tirgū.

Attiecībā uz santehniķa pakalpojumiem secināts, ka tiktāl, ciktāl šie pakalpojumi tiek sniegti centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumu sistēmas lietotājiem un vērsti uz šo pakalpojumu nepārtrauktu un drošu saņemšanu, SIA "Norma K" darbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem.

Attiecībā uz SIA "Norma K" darbību asenizācijas pakalpojumu tirgū Izvērtējumā secināts, ka tā nav atbilstoša VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem. Līdz ar to SIA "Norma K" sniegtie papildpakalpojumi asenizācijas jomā būtu izbeidzami.

KP norāda, ka, lai novērstu konkurences neitralitātes riskus, SIA "Norma K" būtu jāatturas no tādu pakalpojumu sniegšanas, ko spētu nodrošināt privātā sektora uzņēmumi, piemēram, asenizācijas, santehniķa pakalpojumi, remontdarbu veikšana (saglabājot avārijas dienestu), ūdensskaitītāju nomaiņas, zāles pļaušanas u.c., šāda veida pakalpojumi. KP norāda, ka tās ieskatā, šādu pakalpojumu sniegšanas jomā pirmšķietami nav saskatāma tirgus nepilnība vai šī darbības veida atbilstība kādam no citiem VPIL 88. panta pirmās daļas priekšnoteikumiem. Līdz ar to, publiskas personas kapitālsabiedrībai būtu jāatturas no šādu pakalpojumu sniegšanas.

Attiecībā uz DKS reģistra uzturēšanu KP norāda, ka SIA "Norma K" vienlaikus esot DKS reģistra uzturētājam un arī asenizācijas pakalpojumu sniedzējam, tās rīcībā nonāk informācija, kas SIA "Norma K" var sniegt priekšrocības attiecībā pret citiem asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī SIA "Norma K" var kontrolēt citu tirgus dalībnieku (savu konkurentu) veiktās darbības. Attiecīgi, lai novērstu iespējamus konkurences neitralitātes riskus, KP ieskatā, DKS reģistra izveide un uzturēšana primāri būtu jāveic pašai Pašvaldībai, savukārt deleģēt pienākumu par šā reģistra izveidi un uzturēšanu Pašvaldībai būtu ieteicams tikai tādai personai, kura vienlaikus nav asenizācijas pakalpojumu sniedzējs.

Apkopojot šajā atzinumā sniegto KP viedokli, SIA "Norma K" veiktā siltumenerģijas pārvade un sadale, kā arī darbība sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas jomā, var tikt atzīta par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktam. SIA "Norma K" darbība teritorijas uzturēšanas un labiekārtošanas tirgū, ceļu uzturēšanas tirgū, namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tirgū, elektropakalpojumu tirgū un asenizācijas pakalpojumu tirgū, kā arī ar tiem saistītie papildpakalpojumi būtu pakāpeniski izbeidzami, nodrošinot pakalpojumu nepārtrauktību un piemērojot iepirkumu procedūras jaunu pakalpojumu saņemšanai.

Nemot vērā, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Pašvaldība ir kapitāla daļu turētājs kapitālsabiedrībās, kuru darbības veidi pārklājas, KP atbalsta nepieciešamību Pašvaldību vērtēt šo kapitālsabiedrību iespējamo reorganizāciju.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrības regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu⁷, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamus konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁷ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate

